

od njega pričakovati še veliko lepega. Mislim, da ni več daleč čas, ko zaupa svojo umetnost orkestru, ko pusti „drobnarijo“ in nas iznenadi z večjim delom.

Odkar izdaja Krek glasbeno-književno prilogo, je Adamič tudi nad vse vesten kritik tržaških glasbenih prireditev.

Dr. P. Kozina.

Milan Pugelj:

Maj.

Noč je modra in topla. Ta toplota se vali po njej kakor morje. Zelena bilka se ziblje in koplje v njem, roža sanja in kima s povešeno glavico, mak maje svoje veliko rdečo oko in tudi jaz ga čutim. V mojih prsih se obrača vroč val hrepenenja. Moja notranjost je širša kakor svet. Obzorje ne vidi obzorja, zvezda mojega neba ne vidi odseva v jezeru moje duše.

Po dolgih stezah sredi širokih polj sem prišel do golobnjaka svoje golobice in že sem trkal in naslanjal lice na hladno steklo njenega okna. Da bi me videla, draga, hitela bi odpirat! Poglej, za trak sem vtaknil dva težka rdeča nageljna, klobuk sem potegnil po strani na oči in svoje poglede sem prižgal z ognjem vročega koprnenja. He, moj smeh bi ti zaigral do srca! Izpod črnih brk se mi svetijo beli zobje, kakor bi jih bil izbrusil nožar. In moja rjava polt je gladka, mlada in moška. To je dovolj, da ti je lahko žal, golobica. Bodisi, da ne vidiš moje klene in gibke postave, mojih širokih prsi in plečatih ram in mojih krepkih nog, ki vdarijo pred te v zemljo, kakor bi se vanjo vkovale.

Murni so odpeli. Dolgo, dolgo so sedeli pred luknjami v travi in vabili črne neveste. Oni med makom so hvalili svoje gladke životke in svoje dolge črne brke, a oni med pšenico so kričali v noč, kako dobro je njihovo srce, kako topli so njihovi objemi in s kako mehko travo so postlali svoje domove. A črne neveste so drhtele med travo in poslušale. Sapo so pridržavale, niso se upale ganiti. A pesem je bila silnejša in silnejša in noč lepša in lepša. Na nebu vedno več zvezd, luna vedno bolj zlata in val temine, ki je zibal rože in bilke, zmerom gorkejši. Za rjavo krtino se je zganila prva in lezla oprezno in yarno med tisočerimi bilkami, koreninicami in listi. Pod širokim listom zelenega trpotca se je premaknila druga, zlezla nanj in pogledala s svojimi črnimi očmi okoli. O kaka krasota

je to široko polje, kopajoče se v zlati mesečini! O kaka veličastnost je zbor črnih gospodov, ki pojo in vabijo in se ne utrudijo! Zlezla je med bilke in počasi po vseh šestih kobacala svojo sramežljivo pot. Bliže in bliže je petje in zdaj naenkrat so se zastrmele vanjo debele moške oči in dolgi, dolgi brki so se iztegnili proti njej. Še dvakrat, še trikrat se je oglasil črni mož in v velikem zboru je utihnil prvi pevec. Vse križem se majejo bilke in rože po širokem polju in pevci izginjajo iz glasnega kora. Samo še tam v sredi kliče petorica in tam na meji zveni dvoje glasov. A kje sta ta dva klica, da jih naenkrat ni? A kje je peti iz sredine, a kje je četrti, a kje so ostali trije, ko je nenadoma ravnina na širjavo in daljavo tiha in mirna?

Ležem v travo, prekrižam roke pod glavo in gledam v nebo. Tam iz grmovja na meji se še utrga glas slavca, ki ne more zaspati; zagolči, zagostoli in preneha. Tik sebe ima gorkoperno slavluljo in vedno in vedno vidi, da ji še ni vsega povedal. Spoznava, da še ni v svoji pesmi dovolj poveličal njenega dražestnega in gracijoznega kljuna, da še davno ni opel vse lepote njenih drobnih in svetlih oči, podobnim dvema zrnoma črnega prosa. Njegova pesem ne zmore razodeti, kako lehak je let in utrip njenih mehkih in žametnih kril, kako ljubek in topel je njen sivi kožušček in kako sladke in vdane in presrčne so njene kretnje. In zopet zagolči in zopet zagostoli v v noč. Mahoma ga izpreleti zavest velike sreče in nova pesem zakipi iz njegovega grla. Vtakne glavo pod perot in še ga mami prelesten spomin. Med vejami skrit je videl slavluljo, ko si je umivala v potoku svoje tenke nožice. In dvigne zopet glavo in zagolči. A tam daleč v gozdu kraka vran. Budi se iz spanja in kraka in kraka. Njegov glas je širok in močan, ho, kakor bi zagrčal medved, rjavi kosmatin. A vseeno je krhek, mehak in poln čustva. Tudi vran je našel zvesto in košato vrano.

Vse zvezde gorijo nocoj in vse gledajo vame. Mežikajo mi in se smejejo. Vidi se, da se smejejo, a ker so tako daleč, gre težko do mene njih zvonki smeh. Videle so, da sem zaman trkal in da ležim pred zaprtim golobjnjakom. A kaj mi hoče vaš posmeh? He, koliko več sem jaz kakor ve!

Srebrnka, ki mežika poševno nad mojo glavo, pravi, da to ni res. Ona je mogočna, ona ima pod sabo ves svet in se po njem ozira.

— Pol ga imaš, pravim jaz, samo pol!

— Celega imam!

— Moj brat je v Ameriki, pa mi reci, če ga vidiš!

— Čez pet ur ga bom videla. Z železno svetilko pojde v rov, poznam ga!

— Kaj pa, če ti ga zagrnejo oblaki, hoho?

Srebrnka mežika in se smeje. Vseeno, pravi, vseeno je ona več od mene!

In oglasi se zlatka, ki sije proti jugu in je večja kakor druge.

— Ti, črviček zemski, kaj se pa šopiriš? Gledala sem tvoje rojstvo in tudi tvoj grob bom videla. Bila sem že takrat tu, ko je bil na zemlji prvi človek, in kdo mi pove, če ne bom še takrat, ko ne bo nikogar več!

— A utrneš se lahko še ta hip. Svetla črta se pokaže za teboj, to bo ves tvoj spomin; izgineš med svetovi.

— Kaj boš ti večer? V primeri z mojim življenjem ni tvoje daljše kakor stopalo mravlje.

— Ali moj duh ostane. Vse, kar napravim velikega, bo živelo tudi po moji smrti.

— A jaz, ki sem videla prvega človeka, bom videla nemara tudi zadnjega. Tudi vaša dela propadejo v neskončnosti.

In mahoma poseže v besedo s severne strani zelenka.

— To je od sile, misli ona, da se zemski prah prereka z nebeškimi zvezdami!

— Ho, pogledj jo, zadirljivko! Vzela se je z mrzle strani, srepo čuka izmed trope bledic in oporeka moji človeški časti. Misli, da nisem jaz, človek, nič. Jaz, ki nosim v sebi srce, duha, misli, sanje, domišljijo, ki premikam hribe in izravnavam doline, ki so mi pokorne skrivnostne moči neba, ki sem vzel iz rok Prometeja ogenj, ki sem se poslužil bliska iz oblakov, da mi služi kakor hlapec! In jaz, ki se razvnamem v ljubezni in uživam slasti življenja, ki nimaš ti, zelenka, o njih pojma. Pogledj, tukaj zraven v belem golobnjaku spi moja golobica. Jasna je, visoka in sladka in njene ustne so slajše kakor med, ki se cedi po Indiji Koromandiji, in njene oči so kakor dva živa murna, a njene grudi kakor neznane lilije iz devete dežele. O mrzla zvezda praznih prsi, ali slutiš, kaj se pravi, potegniti klobuk po strani na oči, zatekniti za trak dva težka rdeča nageljna in ukati preko polja k dekletu v vas? In kaj je maj, in kaj vonjava rož in vsa ta lepa in široka majniška noč?

In zdaj se razkačijo vse zvezde in mežikajo in se pačijo. No, dobro vem, da se smejejo, ali glej, že jim je kazen za petami. Luna blede, ker sluti solnce, ki naznanja svoj prihod izza visokega gorovja. Njena luč, že prej slaba in tiha, se umika s polj in holmov,

srebrinke že ni več, zlatka medli in zelenka izginja jezno in hladno. Njiva se oživlja in iz njenega naročja leti škrjanček visoko pod nebo.

— Mi vsi, mi vsi, mi vsi, pravi, bomo še dolgo živeli. Prišlo bo še mnogo, še mnogo pomladi, razcvetelo bo še na milijone in milijone rož, ozelenelo bo še neskončno in neskončno travic in mi vsi bomo še dolgo živeli. O, kako lep je rdeči mak, ki ziblje svojo žarečo glavo sredi žitnega polja, o kako lepa je roža zlatica, ki gleda iz pšenice, o kako prekrasna je jablana, ki je cvetela kakor ogromen šopek na parobku njive, kako veličastna in ponosna je lipa, ki se košati sredi pota in zeleni in cvete, a v njej šumi marnih čebelic veliki roj! Že žvižga kobilar po najvišjih smrekah, že se vozi nebeški car v svoji moči in gorkoti preko vedrega neba. Vse, vse dije in klije, plevice žgole in skrivajo solncu svoje črne oči in svoja bela lica. A mi, a mi fantje prepojemo dni in noči, mi se v sreči premetujemo, veselimo se in ukamo, ko je toliko rož in toliko zdravja. Naše prsi so kakor skale, a kakor iz trdnih skal studenci, kipi iz naših prsi židana volja. Živi, živi spomlad, živi solnce, živi roža in plevica, živi mladost in veselica! Mi vsi, mi vsi, mi vsi bomo še dolgo, dolgo živeli.

Solnce je prilezlo izza vrhov in strahota, kmalu bo zmoglo to, česar se ni posrečilo vso noč luni in zvezdam. Poiskalo me je s svojimi žarki in oblilo me je vsega s svojo toploto. O koliko svetlobe je razlilo po zemlji, o koliko! Če bi bil orjak od zemlje do neba, pa bi vzel lopar kakor pleča Triglava in bi jo plal od jutra do mraka, vsak dan od jutra do mraka bi jo razmetaval kakor cestar beli sneg, pa je ne bi razplal.

Že me je pregnalo z mojega ležišča. Vstal sem in odukal bom, koder pojo škrjančki nad zelenimi stezicami. Ho, in tu v oknu si, golobica zaspana, in zdaj poglej dva težka nageljna, ki sem jih še sinoči ukral v tvoji gredi in jih zataknil za trak, poglej moje vžgane oči, mojo drznost poglej, ki se ti smeje iz mojih bleščečih zob, vsega me poglej, ko stojim pred tabo zdrav kakor gora, klobuk potegnjen po strani na oči in širokopleč in močan. In zdaj glej za mano, ko zavijem preko njiv. Ko me že ne boš več videla, boš še čula, kako ukam v svojo vas in kako se ne bojim ne hudirja ne skovirja. In povem ti, da se vrnem jutri in da ne jenjam prej, dokler ne razcvete krona najine ljubezni.

